

Heather Hancock
Cadeirydd Bwrdd yr ASB
Asiantaeth Safonau Bwyd
Clive House
70 Petty France
San Steffan
Llundain
SW1H 9EX 9 Mawrth 2018

Annwyl Heather

Cyngor Gan Bwyllgor Cyngtori ar Fwyd Cymru i Fwrdd yr Asiantaeth Safonau Bwyd ar Faterion a Draffodwyd gan y Pwyllgor: Mawrth 2018

Prif rôl y Pwyllgorau Cyngtori ar Fwyd yw rhoi cyngor i Fwrdd yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB). Yn ei gyfarfod ddoe, trafododd Pwyllgor Cyngtori ar Fwyd Cymru y materion canlynol a gaiff eu trafod gan y Bwrdd maes o law:

- Diweddariad ar Wyddoniaeth
- Diweddariad gan Gadeirydd y Cyngor Gwyddoniaeth
- Rhaglen Llaeth Yfed Amrwd
- Strategaeth Ryngwladol

Rwy'n ddiolchgar i Patrick Miller, a Catherine Bowles am ymuno â ni drwy gynhadledd fideo, a Simon Dawson am ddod i'r cyfarfod, i gyflwyno eu papurau ac i ateb cwestiynau gan aelodau.

Diweddariad ar Wyddoniaeth a Diweddariad gan Gadeirydd Cyngor Gwyddoniaeth yr ASB

Cyflwynwyd dau bapur i'r Pwyllgor, o safbwyntiau personol yr Athro Guy Poppy, Prif Gynghorydd Gwyddonol yr ASB a'r Athro Sandy Thomas, Cadeirydd Cyngor Gwyddoniaeth yr ASB. Y papur cyntaf oedd adroddiad blynyddol y Prif Gynghorydd Gwyddonol a oedd yn nodi ei farn ar wyddoniaeth yr ASB ac yn trafod y cyfleoedd a'r heriau sydd o'n blaenau. Yr ail bapur oedd cyflwyniad gan Gadeirydd Cyngor Gwyddoniaeth yr ASB a oedd yn darparu gwybodaeth a

diweddariadau ar y cynnydd a wnaed ar flaenoriaethau pob un o dair ffrwd waith y Cyngor (gallu a sicrwydd gwyddoniaeth, risg ac ansicrwydd a risgiau'r system fwyd a sganio gorwelion). Roedd y cyflwyniad hefyd yn manylu ar sut mae'r Cyngor yn gweithio a'i berthynas â'r ASB. Yn ei ystyriaethau o feysydd y gall fod angen i'r ASB ganolbwyntio arnynt yn y dyfodol, gwnaeth y Pwyllgor y sylwadau canlynol:

- dylid nodi'r heriau cywir sydd angen canolbwyntio arnynt yn y dyfodol;
- ei bod yn bwysig edrych ar bethau yn strategol i sicrhau bod adnoddau'n cael eu targedu at y meysydd cywir;
- croesawu bod yr ASB wedi mynd ar drywydd awgrym, a gyflwynwyd yn flaenorol gan y Pwyllgor, mewn perthynas â gwerth secondiadau gwyddonol.

Yn fwy cyffredinol, croesawodd y Pwyllgor y ffaith y byddai'r ASB yn cynnal nifer o adolygiadau i sicrhau bod dull gwyddonol yr ASB yn parhau'n gadarn, yn enwedig mewn perthynas ag ymadael â'r Undeb Ewropeaidd (UE). Yn hyn o beth, gan werthfawrogi bod y ddau bapur penodol hyn yn dod o bersbectif personol, dywedodd y Pwyllgor y byddai'n ddefnyddiol bod yn gwbl eglur ynglŷn ag effaith ddisgwyliedig dull gwyddonol yr ASB. Dywedodd y Pwyllgor y byddai o fudd mapio sut y mae rhwydweithiau gwyddonol a phrosiectau 'ffeindio'r ffordd' yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon yn cyfrannu at dull gwyddonol cyffredinol yr ASB, ac roedd yn awyddus i helpu i ddatblygu'r rhwydweithiau ymhellach ar ôl cael rhagor o wybodaeth am y gweithgarwch presennol yng Nghymru. Yn ychwanegol, soniodd y Pwyllgor am bwysigrwydd sicrhau elfen o barhad wrth recriwtio yn y gymuned wyddonol gan sicrhau bod yr ASB yn gallu cael mynediad at arbenigedd gwyddonol arbenigol iawn. Yn ei gasgliadau, croesawodd y Pwyllgor y ddau adroddiad.

Rhaglen Llaeth Yfed Amrwd

Croesawodd y Pwyllgor y papur dros dro a oedd yn rhoi diweddariad a throsolwg o welliannau o ran cyflawni rheolaethau swyddogol ar gyfer llaeth yfed amrwd a diweddariad. Roedd y papur hefyd yn cynnwys adroddiad ar gynnydd yn dilyn adolygiad polisi 2015, canfyddiadau cychwynol yr ymchwil economaidd/cwsmeriaid diweddaraf a diweddariad ar asesu risg llaeth yfed amrwd. Clywodd y Pwyllgor am y newidiadau diweddar mewn perthynas â llaeth yfed amrwd, fel yr amlinellir yn y papur, gan gynnwys cynnydd yn lefel y llaeth yfed amrwd sy'n cael ei yfed, cynnydd mewn cynhyrchwyr llaeth yfed amrwd yng Nghymru a Lloegr, gan fynegi pryder ynghylch y cynnydd mewn achosion o glefydau dynol sy'n gysylltiedig â llaeth yfed amrwd. Ar ddechrau'r drafodaeth, cafodd y Pwyllgor ei atgoffa o'r gwahanol ofynion deddfwriaethol sy'n ymwneud â llaeth yfed amrwd yn y Deyrnas Unedig (DU) ac ar gyfer cynhyrchu llaeth yfed amrwd yn y DU. Roedd y Pwyllgor yn ymwybodol o'i

gyngor blaenorol i'r Bwrdd a oedd yn nodi y dylid cyflwyno labelu gorfodol a llymach ar gyfer cynhyrchu llaeth yfed amrwd yng Nghymru.

Cynhaliwyd trafodaethau ar oblygiadau defnyddio llaeth yfed amrwd i wneud ysgytlaeth ac hufen iâ a'r goblygiadau posibl mewn perthynas â defnyddwyr sy'n agored i niwed. Ymhellach, ystyriodd y Pwyllgor oblygiadau ychwanegu gwahanol siwgrau at laeth yfed amrwd. Roedd y Pwyllgor o'r farn y gallai ychwanegu rhywfaint o siwgr greu amgylchiadau a fyddai'n caniatáu i rai pathogenau dyfu yn gyflymach, ac roeddent yn meddwl y dylid archwilio hyn ymhellach.

Yn ei sylwadau penodol, fe wnaeth y Pwyllgor y sylwadau canlynol:

- roedd pryder am y trefniadau samplu a gynhaliwyd yng Nghymru a Lloegr, yn enwedig mewn perthynas â pha mor ddibynadwy yw profion organebau dangosyddion. Roedd y Pwyllgor o'r farn, gan nad oedd profion organebau dangosyddion yn profi am bathogenau penodol, eu bod yn cynrychioli rhagfynegydd risg gwael. Yn y cyd-destun hwn, cafodd y system brofi fwy cadarn sydd ar waith yng Ngogledd Iwerddon, sy'n ei gwneud yn ofynnol i weithredwyr busnesau bwyd yno gael eu proses samplu pathogenau eu hunain, ei nodi a'i chroesawu;
- roedd pryder y gall unigolion fod yn yfed llaeth yfed amrwd a chynhyrchion llaeth yfed amrwd heb ddeall y risgiau i'w hiechyd yn llawn;
- er y gallai fod yn ddewis personol i yfed llaeth yfed amrwd, roedd y gallai'r dewis hwnnw arwain at oblygiadau i unigolion eraill, gan gynnwys y rheiny a allai fod yn agored i niwed ac y gellid effeithio arnynt wedyn, a hynny oherwydd lledaeniad eilradd.

Wrth nodi bod y papur yn bapur dros dro, ac y byddai rhagor o wybodaeth yn cael ei chyflwyno i'r Bwrdd ym mis Mehefin, gwnaeth y Pwyllgor yr awgrymiadau canlynol i'w cynnwys yn y papur nesaf:

- mae angen cael gwell dealltwriaeth o'r dystiolaeth sy'n awgrymu bod galw cynyddol am laeth yfed amrwd a'r hyn sy'n gyfrifol am boblogeiddio'r duedd hon, ac unrhyw wybodaeth (*intelligence*) y gellid ei defnyddio drwy fewnwelediad defnyddwyr a gwyddor gymdeithasol;
- mae angen gwybodaeth wyddonol gadarn er mwyn llywio lefel briodol o reolaethau swyddogol ar gyfer llaeth yfed amrwd.
- mae angen asesiadau effaith ar iechyd er mwyn ymchwilio'r trothwyon risg sy'n gysylltiedig â llaeth yfed amrwd yn llawn;

- mae'n bwysig bod yr ASB yn ystyried pob opsiwn ar gyfer diogelu iechyd y cyhoedd yn effeithiol – gan gynnwys cyfyngu ar werthu, rheolaethau mwy effeithiol a gwell gwybodaeth i'r cyhoedd.

Dywedodd y Pwyllgor y byddai angen i'r papur diweddarau nesaf fod yn ymwybodol o ofynion deddfwriaethol ar wahân sy'n bodoli yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon. O ran Cymru, roedd y Pwyllgor wedi atgoffa pawb am ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 sydd â'r nod o wella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Roedd yr Aelodau'n ymwybodol bod y Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i gyrrff cyhoeddus weithredu mewn ffordd gynaliadwy a sicrhau bod y penderfyniadau y maent yn eu gwneud yn atal ac yn ystyried yr effaith y gallent ei chael ar bobl sy'n byw eu bywydau yng Nghymru nawr ac yn y dyfodol. Wrth werthfawrogi nad yw'r ASB yn gorff a enwir yn y Ddeddf, cofiodd y Pwyllgor fod yr ASB wedi cytuno i gyd-fynd â nodau'r deddfwriaeth yn flaenorol. Roedd y Pwyllgor hefyd yn ymwybodol o ofynion Deddf Iechyd Cyhoeddus (Cymru) 2017 sy'n nodi'r gofyniad am asesiadau effaith iechyd gorfodol mewn amgylchiadau penodol a gofynnodd i'r swyddogion ystyried y gofyniad yng nghyd-destun yr enghraifft hon. Ymhellach, rhannodd y Pwyllgor bryder, a fynegwyd gan randdeiliaid a fynychodd y cyfarfod, mewn perthynas ag anawsterau o ran darparu sgôr ar gyfer gwerthu llaeth yfed amrwd yn uniongyrchol o dan y Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd gorfodol yng Nghymru. Dywedodd swyddogion gorfodi awdurdodau lleol a oedd yn bresennol yn y cyfarfod ei bod yn her rhoi sgôr i weithredwyr sy'n darparu llaeth yfed amrwd lle nad oes cynllun rheoli diogelwch yn seiliedig ar HACCP ar waith.

Yn ei gasgliadau, croesawodd y Pwyllgor y papur a gofyn i'r sylwadau a wnaethpwyd uchod gael eu nodi'n fanylach yn y papur a fyddai'n cael ei ystyried gan y Bwrdd ym mis Mehefin.

Strategaeth Ryngwladol

Ystyriodd y Pwyllgor y papur a oedd yn rhoi diweddariad am yr adolygiad o strategaeth ryngwladol bresennol yr ASB a'r llwybr arfaethedig ar gyfer cyflawni dull mwy strategol a chydlynol o ran ymgysylltiad rhyngwladol yr ASB. Nododd y Pwyllgor y rhesymeg y tu ôl i waith rhyngwladol yr ASB a'r hyn y mae'n gobeithio ei gyflawni ar lefel ryngwladol wrth i'r DU ymadael â'r UE. Wrth nodi y bydd yr ASB yn adolygu ei Strategaeth Ryngwladol er mwyn nodi gwell ffyrdd o ymgysylltu'n rhyngwladol yn y dyfodol, a chydlynnu hynny'n well, gwnaeth y Pwyllgor y sylwadau canlynol:

- bydd angen i strategaeth y dyfodol ymgorffori'r gwahanol ofynion datganoledig, ac o ran Cymru yn arbennig bydd angen cofio am agenda twf rhyngwladol Llywodraeth Cymru mewn perthynas â bwyd a diod;
- dylai'r ASB flaenoriaethu ei gweithgarwch yn ôl risg yn y system fwyd;
- dylai fod yn hawdd nodi'r effeithiau a'r manteision hynny o fewn y strategaeth ddiwygiedig.

I grynhoi, croesawodd y Pwyllgor y papur a chydnabod cyfraniad gwerthfawr yr ASB i ddiogelwch bwyd byd-eang. Dywedodd y Pwyllgor ei fod yn edrych ymlaen at weld y Strategaeth Ryngwladol ddiwygiedig yn datblygu.

Materion eraill

Fel arfer, rhoddais adroddiad ysgrifenedig i'r Pwyllgor a roddodd grynodedb o drafodaethau cyfarfod diwethaf y Bwrdd a oedd yn cynnwys trafodaethau ar yr Uned Genedlaethol Troseddau Bwyd, rhaglen Rheoleiddio Ein Dyfodol, Ymwrthedd Gwrthficrobaidd, Gwyliadwriaeth a Gwyddor Gymdeithasol. Hefyd, roedd fy adroddiad yn nodi diwrnod datblygu'r Pwyllgor a gynhaliwyd ym mis Ionawr, lle'r oedd y Pwyllgor wedi cynnal sesiynau briffio ar Fewnwelediad Defnyddwyr, Rheoleiddio Ein Dyfodol ac Iechyd Porthladdoedd yng Nghymru. Hefyd, cafwyd trafodaethau gyda Chyfarwyddwr arweiniol newydd dros yr Amgylchedd a Materion Gwledig yn Llywodraeth Cymru. Hysbysais y Pwyllgor am y cyfarfod a gynhaliwyd yn gynnar ym mis Ionawr gyda nifer o Weinidogion Llywodraeth Cymru lle trafodod ni faterion Rheoleiddio Ein Dyfodol ac ymadael â'r UE, yn ogystal â rhoi gwybod am gyfarfod ar wahân gyda chynrychiolwyr Cyfarwyddwyr Diogelu'r Cyhoedd Cymru i drafod safbwyntiau Cymru ar raglen Rheoleiddio Ein Dyfodol. Hefyd, manteisiais ar y cyfle i roi diweddariad ar yr adolygiad o'r Pwyllgorau Cynghori ar Fwyd yng Nghymru a Gogledd Iwerddon. Yn ogystal, nododd fy adroddiad y materion a drafodwyd yn ystod digwyddiad strategol y Bwrdd a gynhaliwyd ym mis Ionawr.

Roedd y Pwyllgor yn falch o gael yr adroddiad gan Gyfarwyddwr Dros Dro Cymru, a oedd yn rhoi gwybod iddynt am ymgynghoriad a lanswyd yn ddiweddar ar ddiwygiadau i God Ymarfer Cyfraith Bwyd Cymru, arwyddo Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a'r Awdurdod Rheoleiddio Meddyginiaethau a Chynhyrchion Gofal Iechyd i lywio gwaith yr ASB ar ychwanegion bwyd a bwydydd newydd, ac ar osod adroddiad gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar adolygiad tair blynedd o weithredu'r Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd yng Nghymru ac adolygiad blynyddol gweithredu system apelio'r Cynllun. Roedd yr adroddiad hwn hefyd yn diweddarau'r Pwyllgor ar gynnydd pedair gweinyddiaeth

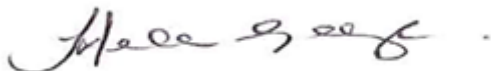
y DU o ran dod i gytundeb ar gynnal fframwaith ledled y DU ar feysydd polisi a gynhelir gan ddeddfwriaeth yr UE ar hyn o bryd. Mewn diweddariad llafar, rhoddodd y Cyfarwyddwr Dros Dro wybod am adolygiad a gomisiynwyd gan yr ASB a Safonau Bwyd yr Alban o safleoedd lle mae cynhyrchion cig yn cael eu prosesu a'u storio yn y DU. Daw'r adolygiad yn sgîl digwyddiadau dros y chwe mis diwethaf sy'n ymwneud â busnesau mawr yn y diwydiant cig nad ydynt yn cydymffurfio â rheolau hylendid i ddiogelu defnyddwyr a sicrhau bod y cyhoedd yn parhau i ymddiried mewn bwyd. Hysbyswyd y Pwyllgor am gylch gorchwyl yr adolygiad, ei gwmpas a'r amserlen arfaethedig. Nododd yr Aelodau bwysigrwydd archwilio rôl cynlluniau sicrwydd fel rhan o'r adolygiad.

Nododd yr Aelodau faterion eraill, gan gynnwys tynnu sylw at bapur sgiliau a gynhyrchwyd gan y Bwrdd Bwyd a Diod yng Nghymru, a fyddai'n cael ei ddisbarthu maes o law, a chynnydd ar adolygu rheolaethau swyddogol UE2017/625 a'i oblygiadau.

Cynhaliwyd cyfarfod agored y Pwyllgor ym Mhrifysgol Bangor yng Ngogledd Cymru. Yn dilyn y cyfarfod, achubodd y Pwyllgor ar y cyfle i gwrdd â rhanddeiliaid lleol allweddol gan gynnwys cynrychiolwyr o ddau awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Gwasanaethau Dadansoddwyr Cyhoeddus, a'r Ganolfan Dechnoleg Bwyd yng Ngholeg Menai. Cynhaliwyd trafodaethau defnyddiol ar ystod o faterion sy'n gysylltiedig ag ymadael â'r UE. Rwy'n bwriadu cynnal digwyddiad ymgysylltu tebyg â rhanddeiliaid yn Ne a Gorllewin Cymru yn ddiweddarach eleni.

Byddaf yn anfon copi o'r llythyr hwn at Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd ac at y Prif Weithredwr.

Yn gywir,

pp Dr Ruth Hussey CB, OBE
Cadeirydd Pwyllgor Cynghori ar Fwyd Cymru
(Wedi'i awdurdodi a'i lofnodi yn ei habsenoldeb)

